

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τὰς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρέμνεις (3 δρ. τὴν τριμηνία) συνδρομὴς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ὃ δὲ στέλλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴν του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρομίου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ κιάσκι Γ'αννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἑστίας, Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρου στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ γράμμα τοῦ κ. Πάλλη—Πειθαρχία!—
Ὁ δασκαλισμὸς στὸ στρατό—Πῶς βρά-
φονται ταῦτά.

ΩΜΑ καὶ εἰλικρινά, καθὼς τὸ συνεθίζει πάντα, τὰ λέει ὁ κ. Πάλλης στὸ γράμμα του ποὺ δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα. Ναί, «στόλο δὲ φτείδνεις ἔχοντας καρδιά μοναχά» πρῶτα πρῶτα χρειάζεσαι νάφτες, ἄντρες δηλ. μὲ πειθαρχία, καὶ τοῦτο σὲν τόπο μας δὲν ὑπάρχει.

Οἱ «πατριώτες» ὅς μὴν ξυνίσουν τὰ μούτρα τους. Εἶναι ἀλήθειες αὐτές, τρανὲς ἀλήθειες, ποὺ ἀποδείχνονται (ἀλοῖμονο!) καθεμερὰ θεοφάνερα. Δίχως πειθαρχία δὲ δημιουργοῦνται στρατιῶτες, καὶ δίχως στρατιῶτες καὶ ναῦτες δὲ στέκεται στρατός καὶ στόλος. Τὰ ὅπλα σκουριάζουν καὶ τὰ καρδιά σαπίζουν. Καὶ στὸ τέλος κι ὅπλα καὶ καρδιά τὰ παίρνουν οἱ Τούρκοι, ποὺ λέει κι ὁ κ. Πάλλης.

Θωρηκτοὺς ἄντρες πρῶτα καὶ ὕστερα θωρηκτὰ καρδιά, ζητᾷ οὐδὲ κἀπιο δόγμα τοῦ ὁ Ταγκόπουλος. Καὶ τοὺς θωρηκτοὺς ἄντρες θὰν τοὺς φτείδνῃ ἡ ἀτσαλένια πειθαρχία. Θὰ πείτε πῶς εἶχαμε πρὶν ἀπὸ τὴν 15 τοῦ περασμένου Τρυγητὶ πειθαρχία καὶ

μεῖς. Γελιέστε. Τέτιο πράμα δὲν εἶχαμε ποτὲ κι ἀλοῖμονο οὔτε δεῖξαμε ἀκόμα πῶς τὸ λαχταροῦμε.

*

ΓΙΑΤΙ, μὲ τὸ συμπάθειο, πειθαρχία δὲ θὰ πῇ νὰ βρίζει ὁ ἀνώτερος τὸν κατώτερο μὲ τὴν χερρότερη βρισιὴ καὶ νὰν τοῦ δίνει ποῦ καὶ ποῦ καὶ σφαλίδες, ὅπως προχτὲς ἀκόμα φέρθηκε κάποιος λοχαγὸς εἰς Κεφαλλονίτη στρατιώτη, μὰ νὰ σέβεται ὁ ἀνώτερος τὸν κατώτερο, νὰν τὸν μεταχειρίζεται τὰν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ μὴν μπορέσει νὰ γαπηθεῖ πρῶτα καὶ ὕστερα νὰν τοῦ γίνῃ καὶ σεβαστός. Δὲ λέμε πῶς ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί, μὰ τουλάχιστο οἱ περσότεροι ὑπαξιωματικοί, ἀνάποδα τὴ νιώθουν κι ἀνάποδα τὴ διδάσκουν τὴν πειθαρχία στὸ στρατό. Μὴ βρισιὴς καὶ μὴ ξύλο. Ἀντὶ ὁ στρατὸν καὶ τὸ καράβι νὰναι σχολεῖν ποῦ νὰ διδάσκαται σ' αὐτὸ ὁ πολίτης ὅχι μόνον τὴ στρατιωτικὴν μὰ καὶ τὴν κοινωνικὴν πειθαρχία, τὸ ἐναντίον γίνεται ὁ πολίτης μπαίνει στὸ στρατὸν καὶ στὸ καράβι ἄνθρωπος τὴν περσότερη φορὴ καὶ βγαίνει χτήνος ἀπὸ καὶ μέσα, κ' ἔτσι ὁ στρατὸς ἀντὶ νὰνθρωπίζει, ἀποχτηνώνει.

*

ΜΑ δὲν εἶναι μοναχὰ ἡ προστυχία ποὺ πνίγει τὴν πειθαρχία στὸ στρατό. Εἶναι καὶ τῆλο τὸ θεριό, τὸ μεγάλο, ὁ δασκαλισμὸς ποὺ βασιλεύει μέσα στοὺς στρατῶνες μας καὶ μέσα στὰ καράβια μας. Δυὸ συνεργάτες μας, ὁ Ρήγας Γκόλφης κι ὁ Δ. Φλώτας, μᾶς εἶπαν ἄλλοτε ἀπὸ τὴν στήλη αὐτὴ καὶ μᾶς τὸ ἀποδείξαν τετραγωνικά γιὰτὶ δὲν ἔχουμε στρατό καὶ στόλο. Κι ἀφορμὴ ὁ δασκαλισμός. Νά, ὅμως τί μᾶς γράφει κ' εἶναι ἄλλος δικός μας τώρα ἀπὸ τ' Ἀνάπλι :

«...Μὲ συχωρεῖς γιὰ τὴν προστυχία τῆς ἑκφρασης, μὰ λίγες μέρες εἶναι ποὺ ἀρπυρέτησα ἀπὸ τὸ στρατὸ (ἀπὸ λαγύντας) καὶ μ' ἔχει πνίξει ὁ βραχνὴς τοῦ δασκαλισμοῦ ποὺ τὸν εἶδα ὁλοζώντανον καὶ πάνοπλον κι ἀτσάλιστον καὶ θηριώδη μέσα στοὺς στρατῶνες.

Ἐκεῖ νὰ δεῖς δασκάλους! Ἐκεῖ δασκαλισμό! Ἐκεῖ σχολαστικισμό!...»

Καὶ σὺρε ἡ ἀρεντιά σου ὕστερα μὲ τίττα μυαλὰ νὰ φαντάζεσαι πῶς θὰποχτήσῃ ποτὲ ἡ Ἑλλάδα στρατό καὶ στόλο!

*

ΚΑΙ τῆλο ὅμως ποὺ συσταίνει ὁ κ. Πάλλης στὸ γράμμα τοῦ ἀξίζει νὰν τὸ προσέξουμε! «Ἄν θέλατε, λέει, καλὸ τοῦ τόπου ὅλοι σας, πηγαίνετε κάτω μὲ θυσία τῆς ζωῆς σας καὶ χτυπήστε τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν κακοήθειαν».

Ναί, ὅσοι διαλεχτοὶ δικοί μας ζοῦνε ὅω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νὰνθοῦνε δῶ καὶ νὰ πρωτοστατήσουν στὸ γενικὸ ἀγῶνα. Μὲ θυσία τοῦ πουργιῶ τους ἀκόμα καὶ τῆς ζωῆς τους. Ἀμὲ τί! Ἡ φαυλοκρατία ἔδωκε παραδες, θυσίας ζωῆς καὶ ζωῆς γιὰ νὰ ρημάξῃ αὐτὴ τὴ χώρα. Οἱ ἀριστοεῖς, ποὺ τοὺς λένε, τί κάμανε; Μόνον δάκρυα κ' εὐχὴς καὶ πλατωνικὴς ἀγάπης;

τὴν ἐγκράτεια καὶ τὴν νηστείαν, εἶχε λιγύνει, ἦταν σήμερὰ πάρα πολὺ σοβαρὴ τὸ νοῦ του τὸν ἐκκαίνιζε ἡ ἔγνοια.

Ὁ μονακριβὸς ὁ γιὸς του ποὺ ἐπαράκλινε ἀπὸ τὰ πατροπαράδοτα συστήματα τῆς φάρας τους, καὶ ποῦ ἦταν τώρα τοῦ χωριῦ τὸ διήγημα, καὶ ποὺ βέβαια τὸν ὀχτρεῦνταν γιὰ τὰ κακὰ του θελήματα οἱ περισσότεροι, καὶ ποῦ τὸν ἐμελετοῦσαν ὅλοι μὲ καταφρόνια, γιὰτὶ νὰ μὴν εἶχε μοιάσει στὸ σὸί του, στοὺς καλοὺς παπποῦνους του, στοὺς τιμημένους ἀνθρώπους, πᾶρξ ἄλλου, γιὰτὶ νὰ δουλεύει ὁ νοῦς του στὸ κακὸ; Καὶ ποῦ νὰ ἦταν τώρα; Μὴν ἴσως ἡ ζωὴ του ἐκιντύνει; Ἀλλὰ τί νὰ τοῦ κάμει ὁ ἀδύναμος γέροντας;

Ἀνῆσχος ἐτήραξε ὁ ζωγράφος τὴν Παναγία κ' εἶνα δάκρυ ζεστό ἐκύλησε στὸ ζαρωμένο μάγουλό του:—«Βόηθῃσέ τον» εἶπε παρακαλεστικὰ καὶ ἀναστενάζοντας.

Τώρα χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἀποκράζονται τί ἐγινώτουν τριγύρω του. Καθὼς πάντα ἀπὸ τὸ παρὰθυρο ἐμπνικναι οἱ ὁμιλίες τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἐκάναν ὅω τὸ θέλημά τους καὶ ποῦ ὁ ζωγράφος ποτὲ δὲν εἰς ἐπρόσεχε. Ἀλλὰ σήμερὰ τοῦ ἐκαζόταν πῶς ὁ κόσμος ὅλος ἐνομάτιζε τὸν ὄγιό του καὶ πῶς τὸν

ἐκακολογοῦσε. Ἀναστενάξε πάλι κουνώντας πικρὰ τὸ κεφάλι. Ἀπὸ τοὺς συνεθισμένους κρότους ἐνοιωθε πῶς ἡ γυναῖκα του εἰσιγύριζε τὸ σπῆτι, κ' ἔκουε καὶ τὸ συνεθισμένο μουμουρητό της, γιὰτὶ ἡ γρηὴ εἶχε σύστημα ἀπὸ νῆα νὰ λέει ὅ,τι ἐστοχαζόταν. Ὡς κ' ἐκείνη εἶχε νὰ κάμει μὲ τὸ Γιωργά ὑποψίασμένη καὶ ἀνῆσχη. Κι' ἀνανοήθηκε ὁ ζωγράφος πῶς κ' ἡ μάνα ἀγροικοῦσε στὴν καρδιά της τὴν ἴδια του τὴν πίκρα. Ἀπίθωσε στὸ τραπέζι τὰ πινέλλα του, κ' ἐσκυψε στὸ παραθύρι. Στὸ δρόμο, κάτου ἀπὸ τὸ σπῆτι, μερικοὶ ἄνθρωποι ἐκουβέντιαζαν ἀδύνατοι χωρὶς νὰ σηκόνουν τὸ κεφάλι. Στὰ μαγαζιά ἀκούσαν τὴν καθημερινὴν βαβούρα. Ὁ γέροντας ἐκοίταξε δεξιὰ-ζεβριὰ, ἐξαναμπήκε στὸ σπῆτι, ἔκαμε στὴν κάμαρα λίγα πατήματα κ' ἐπείτα ἐβῆκε στὸ παραθύρι ποὺ ἔδινε στὸν κήπο κ' ἐξανακρίταξε τρογύρου. Κι' ἀφ' οὗ δὲν εἶδε ὅ,τι ἐχάλεως ξανάρθε νὰ καθίσει μπρὸς στὴν εἰκόνα του.

«Δὲν ἔρχεται ἀκόμα» εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ἀπὸ τὰ χτὲς δὲν τὸ εἶδε καμὴν ψυχὴ. Ντρέπομαι τὸν κόσμο. Κ' ἐπείτα ἀπὸ μιά στιγμὴ ἐσυλλογίστηκε σὰ νὰ τὸν ἐδάρειν ἡ συνείδησις:—«Νὰ τῷ ξερα πῶς θάρθουν ἔτσι τὰ πράματα, θὰ τὰ προλάβουν ὅλα. Μὰ ποῦ νὰ φανταστῇ κανεὶς πῶς θάρθαινε

Μὰ τ'αὐτὰ γιὰ νὰ βαρτοῦνε θέλουνε μπογιὰ καὶ ἡ πατρίδα γιὰ νὰ ξαναγεννηθεῖ καὶ νὰ τραβήξῃ μπροστὰ, χρειάζεται γενναῖες πράξεις κι ὅχι μόνον γενναῖα λόγια. Νά, τί κηρύχνει ὁ κ. Πάλλης στὸ γράμμα του καὶ νά, γιὰτὶ ἀξίζει νὰν τὰ προσέξουμε τὰ λόγια του.

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΜΟΥ Κ' Οἱ ΠΟΘΟΙ ΜΟΥ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ—

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΤΗ ΒΙΕΝΝΑ

(ΕΒΡΥΣΤΕΝΗΣ ΓΚΥΖΑΣ)

Ecce homo

B'.

... Σὰν ἐκκλησιὰ ἀλειτούργητη,
σὰ χώρα κουρσεμένη!

(Μυρολόγ).

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι· ἐκεῖνος πῆγε στὸ Μπαρόιτ ποὺ ἔλαβε μέρος στὴν γιορτὴν, ἐγὼ κατέβηκα Πόλη καὶ Σμύρνη γυρίζοντας βρήκα δωμάτιο μακρύτερα καὶ δὲν τὸν εἶδα παρὰ μιά φορὰ στὸ σπῆτι του κι' ἄλλη μιά στ' Ὀδεῖο· εἶταν τότες ἄρρωστος ὁ καθηγητὴς τοῦ φλάουτου, ὁ Κουκούλας· καὶ τὸν ἀναπλήρωνε ὁ Γκούζας· μοῦ ἔλεγε τοὺς πόθους καὶ τὴς ἐλπίδες του· τὴ στιγμὴ ποὺ ἀδειάζε ἡ θέσις καθηγητῆ τοῦ Ὀδεῖου εἶτανε πιά σίγουρος πῶς θὰ τὴ λάβαινε αὐτός· ἔκ' ἔπειτα; τοῦ κάνω. «Τί κ' ἔπειτα! καμμένη Μανόλη, μοῦ ἀπάντησε λίγο πειραγμένος, μόνο überspant νὰ μὴν εἰσῶνα κι' ἄς εἶταν τί· ἄμα γίνω καθηγητὴς στ' Ὀδεῖο θὰ ἔχω διπλὸ μιστό, ἔχωρῃ τὴν τιμὴ θὰ ἔχω φτάση στὸ τέρας τοῦ ἀγῶνα μου...»

Θὰ περᾶσανε κάने δεκαπέντε κάने εἴκοσι μέρες· μιά Κυριακὴ μεσημέρι ἔρχεται ὁ φίλος μου ὁ βιολιτζῆς ὁ Ἀντωνιάδης· τᾶμαθες; μοῦ λέει, τὸ καὶ τό: ὁ Γκούζας ἄρρωστος βαρεὶα στὸ νοσοκομεῖο· ἀνεμοπύρμα· στὸ σπιτικό του ἐρημιὰ κι' ἀπελπισία.

Ἀπὸ εἶταν Κυριακὴ τὴ Δεφτέρια τᾶπόγιομα τραβήξα γιὰ τὸ νοσοκομεῖο νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ· ἀρχίζε τότες ὁ χειμῶνας· ψιλὰ χιόνια παντοῦ πεσμένα· πῆρα τῶνιμπους ἀπὸ τὴν Ἀν Στέφανο. Κόσμος μέσα λιγοστός· στὸ τέλος μείναμε τρεῖς· ἐνὸς χασά-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ παρᾶμένο φύλλο.

τέτοιος! Ὁ ὅω-ἀπῶδες τὸν ἐκαβαλλίκεψε μὲ μίας! Ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ τὸν ἐκυρίεψε. Ἄς ἐπαίρνε τὴ Μαρία κι ἄς ἡσυχάζε· τί νὰ κάμω, θὰ τοῦδιναι καὶ γὰ τὸ λόγο μου. Ἀλλοιῶτα ἀληθινὰ τὸν ἐπιθυμοῦσα, ἀλλοιῶς τὸν ἤθελα, μὰ στὸ ὕστερο κακὸ δὲν ἦταν, ἄς εἶχε πάρει τὴ Μαρία. Ἄς ἔκανε ὅ,τι ἤθελε· ἄς ἔλυωνε μὲ τὸ τσαπί, μὰ ἄς ἦταν ἡσυχος στὸ σπῆτι του μὲ τὴ φαμιλιά του, γιὰ νὰ γεροκομίσει κ' ἐμένα καὶ νὰ γεραματίσει καὶ τὴν ἀμοιρὴ τὴ γρηὴ μου!... Τώρα ὁ Θεὸς φυλάξοι, μπορεῖ νὰ μείνουμε ἐρημοὶ κι' ἄκληροι, ἀ χρειαστεῖ. Εἶναι κακὸς τώρα ὁ κόσμος καὶ σκιάζουσι, σκιάζομαι πολὺ! Μοναχὰ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς ἡ Μαρία δὲ θέλει νὰ γίνῃ γυναῖκα του.»

Ἀφοκράστηκε πάλι. Ἡ γρηὴ ἐμιλοῦσε στὸ κατῶγι μὲ κάποιον.

«Ἀνέβα» ἔλεγε αἰδεσιμῶτατε.»

Καὶ σὲ μιά στιγμὴ ὁ γέροντας εἶδε νὰ προβάλλει στὴ σκάλα τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ. Ἡ ὄψη του ἐξάνοιζε λίγο καὶ τὸ χεῖλι του ἐχαμογέλασε.

«Καλημέρα τὴν ἀγιότην σου» εἶπε κινώντας γιὰ νὰ φιλήσῃ τοῦ παπᾶ τὸ χεῖρ· «Καλὸς μὰς ὄρισες.»

«Καλημέρα, Ἄργυρη» ἀποκρίθηκε δίνοντάς του